

SPIS TREŚCI

TEORETYCZNE PROBLEMY WYCHOWANIA

- Mieczysław Gałaś – Idea podmiotowości w edukacji. Między sentymentalizmem a rzeczywistością 3
- Kazimierz Ostrowski – Pedagogika radykalnego humanizmu i niedyrektywna w kulturowym funkcjonowaniu podmiotów szkoły 10

EDUKACJA KULTURALNA I REGIONALNA

- Zofia Olek-Redlarska, Emilia Jakubowska – Koncepcja artystycznych działań bibliotekarzy na rzecz środowiska lokalnego – na przykładzie biblioteki z Podlasia 16

EDUKACJA ZDROWOTNA

- Agnieszka Saracen, Magdalena Czeakańska-Rawska, Zbigniew Kotwica – Wiedza młodzieży o antykoncepcji 21

OBSZARY PRAKTYKI EDUKACYJNEJ

- Elżbieta Stępień – Zdalna edukacja czasu pandemii a rozwój psychospołeczny uczniów edukacji wczesnoszkolnej 24

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

- Hanna Zielińska-Kostyło – Friedel Busch i kooperacja polskich i niemieckich pedagogów 29

LEKTURY STARE I NOWE

- Bożena Krupa – O ścieżce swojego życia 31

Streszczenia artykułów w języku angielskim i polskim są zamieszczone na stronie internetowej: www.weakapit.pl

Redakcja naukowa niniejszego numeru:
Jan A. Malinowski

CONTENT

THEORETICAL PROBLEMS OF EDUCATION

- Mieczysław Gałaś – The idea of subjectivity in education. Between sentimentalism and reality 3
- Kazimierz Ostrowski – Radical humanism and non-directive pedagogy in the cultural functioning of school subjects 10

CULTURAL AND REGIONAL EDUCATION

- Zofia Olek-Redlarska, Emilia Jakubowska – The concept of librarians' artistic activities for the local environment – on the example of a Polish library from Podlasie 16

HEALTH EDUCATION

- Agnieszka Saracen, Magdalena Czeakańska-Rawska, Zbigniew Kotwica – Young people's knowledge about contraception 21

EDUCATIONAL PRACTICE

- Elżbieta Stępień – Online education and psychosocial development in primary schools 24

FROM A MOURNING CARD

- Hanna Zielińska-Kostyło – Friedel Busch and the cooperation of Polish and German educators 29

OLD & NEW READINGS

- Bożena Krupa – The path of life 31

Polish and English versions of abstracts are available here: www.weakapit.pl

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Zlatica Bakošová (Słowacja), Jaroslav Balvín (Czechy), Friedrich W. Busch (Niemcy), Olga Chyżna (Ukraina), Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Helena Kalábová (Czechy), Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomyra (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrząb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Jacek Szczepkowski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

TEORETYCZNE PROBLEMY WYCHOWANIA

Mieczysław Galaś

Idea podmiotowości w edukacji. Między sentymentalizmem a realnością

Streszczenie: W tekście skoncentrowano uwagę na idei realizowania podmiotowego charakteru edukacji, warunkującej poszukiwanie strategii efektywnego oddziaływania pedagogicznego, sprzyjającego zwiększaniu autonomii, odpowiedzialności i samorealizacji uczniów w procesie edukacji szkolnej. Realizowaniu wymogów idei i projektów humanistycznej edukacji podmiotowej nie sprzyjają, często bezkrytycznie przyjmowane przez pedagogów, sentymentalne propozycje ujmowania podmiotowości, występujące w niektórych nurtach psychologii humanistycznej. Skłania to do poszukiwania racjonalnej i krytycznie rozumianej edukacji humanistycznej w kategoriach podejścia poznawczo-aktywistycznego, jako podstawy prób opracowania praktycznej, programowej i metodycznej strategii w działalności edukacyjnej sprzyjającej rozwojowi uczniów.

Kluczowe słowa: podmiotowość, edukacja szkolna, możliwości i granice, sentymentalizm, pułapki.

*

Kazimierz Ostrowski

Pedagogika radykalnego humanizmu i niedyrektywna w kulturowym funkcjonowaniu podmiotów szkoły

Streszczenie: Artykuł przybliży nurt pedagogiki radykalnego humanizmu i pedagogiki niedyrektywnej. Centralnymi postaciami wspomnianych kierunków są E. Fromm i C. Rogers. Teorie dotyczące racjonalności emancypacyjnej zostały skonstruowane w zamiarze uporządkowania właściwej recepcji społecznej wobec przemian kulturowych. W artykule podkreślono, że analizy Fromma i Rogersa mogą być ważnym źródłem inspiracji dla współczesnej pedagogiki. Pomaganie młodzieży w radzeniu sobie z burzliwym okresem dojrzewania stanowi trudne wyzwanie i wymaga znacznej elastyczności pedagogicznej, dlatego należy poszukiwać optymalnych rozwiązań wychowawczych. Materiał posiada również akcent badawczy dotyczący znajomości i wartościowania wybranych nurtów przez nauczycieli czynnych zawodowo.

Słowa kluczowe: nurty pedagogiczne, wychowanie, nauczyciel

EDUKACJA KULTURALNA I REGIONALNA

Zofia Olek-Redlarska, Emilia Jakubowska

Koncepcja artystycznych działań bibliotekarzy na rzecz środowiska lokalnego – na przykładzie biblioteki z Podlasia

Abstrakt: W artykule przedstawiono szerszy wymiar działania biblioteki publicznej na rzecz środowiska lokalnego wykraczające poza wypożyczanie książek. Uczyniono to na podstawie analizy działalności Oddziału dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Publicznej w Mońkach

(niewielkie miasto na Podlasiu – jeden z pogranicznych regionów wschodniej Polski). Szczególnie dużo miejsca poświęcono inicjatywom bibliotekarki Barbary Kurpiel obejmującym m.in. warsztaty plastyczne i artystyczne inspirowane literaturą dla dzieci. Znaczenie tego typu inicjatyw dla rozwoju dziecka zostało ukazane poprzez pryzmat koncepcji opracowanych przez Lwa Wygotskiego oraz Jeana Piageta.

Słowa kluczowe: biblioteka publiczna, warsztat pracy bibliotekarza, biblioteka dla dzieci, twórczy rozwój dziecka, Mońki, Barbara Kuprel, Lew S. Wygotski, Jean Piaget

EDUKACJA ZDROWOTNA

Agnieszka Saracen, Magdalena Czekańska-Rawska, Zbigniew Kotwica

Wiedza młodzieży o antykoncepcji

Streszczenie: Autorzy omawiają wiedzę i działania edukacyjne młodzieży na temat antykoncepcji, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji w Polsce. Podkreślają potrzebę indywidualizacji programów edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia adresowanych do młodzieży.

Słowa kluczowe: antykoncepcja, inicjacja seksualna, program edukacyjny

OBSZARY PRAKTYKI EDUKACYJNEJ

Elżbieta Stępień

Zdalna edukacja czasu pandemii a rozwój psychospołeczny uczniów edukacji wczesnoszkolnej

Streszczenie: Pandemia koronawirusa postawiła polskie szkoły przed koniecznością przejścia na zdalną edukację, która w naszym kraju należała wcześniej do rzadkości. To nowe doświadczenie było brzemienne w skutki dla relacji interpersonalnych, dobrostanu psychicznego oraz kondycji zdrowotnej. Nie pozostało także bez wpływu na jakość procesu edukacyjnego i legło u źródeł poważnych problemów psychospołecznych, z którymi w post-pandemicznym świecie borykają się dzieci, młodzież i dorośli. Badanie na małej grupie wychowanków z klasy drugiej szkoły podstawowej ma pokazać jak bardzo bezbronna jest to grupa, dla której warto już teraz budować strategie edukacyjne na wypadek powrotu e-szkoły. Szczególną formą wsparcia jest włączanie dzieci i młodzieży w akcje szkolnego wolontariatu, jak ma miejsce w mojej szkole, który w szerokim aspekcie odbudowuje psychospołeczną sferę życia.

Słowa kluczowe: zdalna edukacja, e-szkoła, rozwój psychospołeczny, pandemia, wolontariat szkolny, badanie uczniów szkół podstawowych.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Hanna Zielińska-Kostyło

Friedel Busch i kooperacja polskich i niemieckich pedagogów

Streszczenie: Tekst dotyczy osoby niedawno zmarłego Friedricha W. Buscha, profesora pedagogiki z niemieckiego Uniwersytetu Carla von Ossietzky'ego w Oldenburgu, a szczególnie jego wkładu we współtworzenie kooperacji naukowej, w latach 1981 – 2005, z pedagogami zatrudnionymi w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Słowa kluczowe: Friedrich Wolfgang Busch, Uniwersytet Carla von Ossietzky'ego w Oldenburgu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Friedel Busch und die Zusammenarbeit polnischer und deutscher Pädagogen

Der Text bezieht sich auf den kürzlich verstorbenen Friedrich W. Busch, Professor für Pädagogik an der deutschen Carl von Ossietzky Universität in Oldenburg, und insbesondere auf seinen Beitrag zur Mitgestaltung der wissenschaftlichen Zusammenarbeit mit Pädagogen an der Nikolaus-Kopernikus-Universität in Toruń in den Jahren 1981 – 2005.

LEKTURY STARE I NOWE

Bożena Krupa

O ścieżce swojego życia

(Nota bibliograficzna: Józef Kazimierz Sowa, *Ścieżka jednego życia. Okruchy wspomnień (1939-2020)*, Rzeszów 2020, ISBN 978-83-63430-01-6 [KORAW Dorota Kocząb], ss. 317.